

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 45/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi työttömyysturvalain 4 ja 6 luvun väliaikaisesta muuttamisesta an- netun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä marraskuuta 2010 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmis-
televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen
laiksi työttömyysturvalain 4 ja 6 luvun väliaikai-
sesta muuttamisesta annetun lain voimaantulo-
säännöksen muuttamisesta (HE 254/2010 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Esko Salo, sosiaali- ja terveys-
ministeriö

- asiantuntija Johan Åström, Elinkeinoelämän
keskusliitto EK
- sosiaalipoliittinen asiantuntija Pirjo Väänä-
nen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjes-
tö SAK ry
- lainopillinen asiamies Harri Hellstén, Suo-
men Yrittäjät
- kassanjohtaja Marja-Leena Meriläinen, Me-
tallityöväen Liiton Työttömyyskassa
- apulaisjohtaja Ari Sipilä, Teknologiateolli-
suus ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut Toimi-
henkilökeskusjärjestö STTK.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttö-
myysturvalain 4 ja 6 luvun väliaikaisesta muut-
tamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä.
Lain voimassaoloa jatkettaisiin vuodella. Esi-
tyksen tavoitteena on helpottaa yritysten toimin-
nan sopeuttamista kysynnän muutoksiin ja pa-
rantaa sopeuttamistoimenpiteiden kohteena ole-
vien työntekijöiden asemaa. Ehdotetulla lailla
jatkettaisiin menettelyä, jossa työntekijälle, jon-
ka viikoittaista työaika on lyhennetty lomau-
tuksen johdosta yhdellä tai useammalla päivällä
viikossa, maksettaisiin työttömyysetuutta lo-
mautuspäiviltä. Myös työntekijän, jonka palk-
kaa on alennettu määräaikaisesti tuotannollis-

ta ja taloudellisista syistä, ansiopäivärahan pe-
rusteena oleva palkka määräytyisi palkan alenta-
mista edeltävän tilanteen mukaan.

Lomautusajalta maksettavaa työttömyys-
etuutta koskevia säännöksiä sovellettaisiin lo-
mautuksiin, jotka toteutetaan 4 päivän tammi-
kuuta 2010 ja 1 päivän tammikuuta 2012 välise-
nä aikana. Palkanalennusta koskevia säännöksiä
sovellettaisiin määriteltäessä ansiopäivärahan
perusteena olevaa palkkaa vuosina 2010—2012
ansaittujen palkkojen perusteella.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivä-
nä tammikuuta 2011.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Työttömyysturvalain 4 lukua muutettiin määräaikaaisella lailla vuoden 2010 osalta niin, että työntekijällä, jonka viikoittaista työaikaa on lyhennetty lomautuksen johdosta yhdellä tai useammalla päivällä, on lomautuspäiviltä oikeus täyteen työttömyyspäivärahaan sovitellun päivärahan sijasta. Nyt väliaikaista muutosta ehdotetaan vielä jatkettavaksi yhdellä vuodella. Väliaikainen muutos koskisi edelleen vain lyhennetyille työviikolle lomautettuja. Muutoksen myötä jo yhdeksi päiväksi viikossa lomautetut pääsevät työttömyysturvan piiriin. Soviteltua päivärahaa koskevien säännösten mukaan he eivät saisi päivärahaa lainkaan, koska soviteltua päivärahaa saa, jos työaikaa on lyhennetty vähintään 25 prosenttia. Muutoksen vaikutuksesta päivärahan määrä kuitenkin laskee niillä lomautetuilla, joiden kuukausiansiot ovat alle 3 200 euroa kuukaudessa ja jotka on lomautettu 2—4 päiväksi viikossa.

Määräaikaista lakia säädettäessä valiokunta ilmaisi huolensa muutoksen vaikutuksista pienipalkkaisilla palvelualoilla ja muilla matalapalkka-aloilla työskentelevien asemaan. Valiokunta edellytti, että lomautusten kehittymistä seurataan ja tarvittaessa lakia muutetaan, jos työttömyysturvalain muutos muuttaa lomautustapoja myös muilla aloilla. Tyypillisesti lyhennetyille työviikolle lomautetaan teollisuusaloilla. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan yhdeksi päiväksi viikossa lomauttaminen ei kuitenkaan ole vuoden aikana yleistynyt julkisen sektorin tai palvelualojen piirissä. Lomautukset ovat kaiken kaikkiaan vuoden kuluessa vähentyneet. Eniten lomautettuja on edelleen metallituotteiden, ko-

neiden ja laitteiden sekä sähkölaitteiden valmistuksen toimialoilla.

Vuoden 2010 aikana valtio on osallistunut lomautusajalta maksettujen ansioihin perustuvien työttömyyspäivärahojen rahoitukseen peruspäivärahaa vastaavalla osuudella. Vuonna 2011 valtio ei osallistu lomautusajan työttömyysturvan rahoitukseen, eikä esityksellä siten ole vaikutusta valtion menoihin. Esityksellä ei arvioida olevan vaikutusta myöskään työttömyysvakuutusrahaston menoihin, koska muutos ei näytä vaikuttaneen lomautusten määrään.

Talouden elpyminen ja työllisyystilanne näyttää edelleen siinä määrin epävarmalta, että lomautusten määrä pysynee ensi vuonnakin suhteellisen korkeana. Työttömyysturvalain väliaikainen muutos helpottaa pahiten työttömyydestä kärsivien teollisuusalojen työttömyyskassojen työtä, nopeuttaa työttömyysturvan maksatusta työttömille ja eräissä tilanteissa parantaa lomautettujen työttömyysturvan tasoa. Esitys merkitsee yhden vuoden jatkoaikaa myös sille, että tuotannollisista ja taloudellisista syistä työpäikällä tapahtunut määräaikainen palkanalennus ei heikennä myöhemmin työttömäksi tulevan ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Valiokunta pitää määräaikaisen lain jatkamista esityksen mukaisesti perusteltuna.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Inkeri Kerola /kesk	Håkan Nordman /r
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Päivi Räsänen /kd
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Paula Sihto /kesk
	Risto Autio /kesk	Seppo Särkiniemi /kesk
	Arja Karhuvaara /kok	Satu Taiveaho /sd
	Anneli Kiljunen /sd	Erkki Virtanen /vas.
	Marjaana Koskinen /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.

VASTALAUSE

Perustelut

Kuten lain perusteluista ja valiokunnan mietinnöstä ilmenee, nyt kyseessä olevan väliaikaisen lainmuutoksen seurauksena päivärahan määrä laskee niillä lomautetuilla, joiden kuukausiansiot ovat alle 3 200 euroa/kk ja jotka on lomautettu 2—4 päiväksi viikossa. Vaikka laki sinänsä helpottaa työttömyyskassojen toimintaa ja nostaa niiden lomautettujen päivärahan määrää, joiden kuukausiansiot ovat yli 3 200 euroa kuukaudessa, ei heikennystä voida pitää hyväksyttävänä, koska se kohdistuu ennen kaikkea pienipalkkaisilla ja naisvaltaisilla palvelualoilla työskenteleviin.

Se, että kyseessä on määräaikainen laki, ja se, että työttömyysturvan heikentäminen koskee pientä ryhmää, ei ole hyväksyttävä peruste työntekijöiden epätasa-arvoiselle kohtelulle.

Ehdotus

Edelläolevan perusteella ehdotamme,

että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin lakiehdotukseen liittyvän tasa-arvo-ongelman poistamiseksi ja vajaatyöllistettyjen työttömyysturvaoikeuden yhdenmukaistamiseksi korottamalla sovitellun päivärahan työaika-ajan 75 prosentista 80 prosenttiin ja ansaintarajan 95 prosenttiin.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 2010

Erkki Virtanen /vas
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd

Satu Taiveaho /sd
Päivi Räsänen /kd